

Insatser mot långtidssjukskrivning

Konferens 2011-11-29

isf

Presentation

- Vem gör vad i sjukskrivningsprocessen?
  - Vilken är Försäkringskassans roll?
- Profilerings och tidigt agerande
  - Vilka är förutsättningarna?
- Effekter av ett tidigare agerande i sjukfallet
  - Erfarenheter från ett experiment bland sjukskrivna

Presentation

- Försäkringskassan administrerar stora delar av socialförsäkringen, däribland sjukförsäkringen, beslutar om rätten till sjukpenning
- Försäkringskassan ansvarar *inte* för rehabilitering av sjukskrivna
- Försäkringskassan klarlägger den sjukskrivnes behov och samordnar resurser för återgång i arbete
- Ansvaret för rehabilitering ligger på arbetsgivaren (anställda), Arbetsförmedlingen (arbetslösa), och hälso- och sjukvården

Sjukskrivningsprocessen

- Första bedömning
  - $\approx$ 3 veckor
  - Fokus på rätten till sjukpenning
- Fortsatt bedömning och samordning
  - 4-6 veckor
  - Fokus på återgång i arbete

Sjukskrivningsprocessen

- Sassam
  - Strukturerad arbetsmetodik för sjukfallshantering och samordnad rehabilitering
  - Kartläggning av sjukdom, arbetsförmåga, arbetsuppgifter, samt sociala förhållanden och motivation
- Avstämningsmöte
  - Möte mellan individ, handläggare, arbetsgivare (ev. läkare, Af)
  - Utredda arbetsförmåga och eventuella åtgärder för att återgå till alternativa arbetsuppgifter, behov av arbetslivsinriktad rehabilitering

Tidig bedömning i sjukskrivningsprocessen

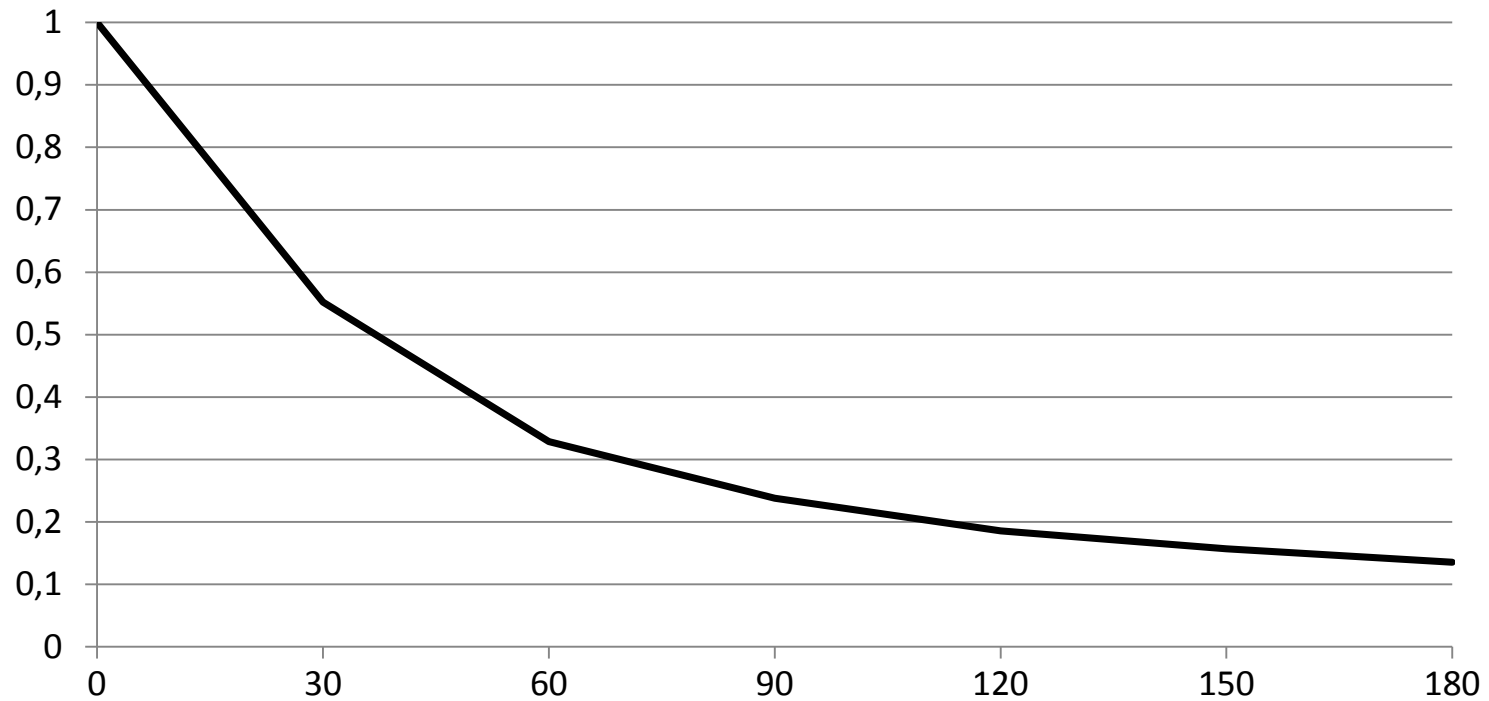
- Genom tidig bedömning och tidiga insatser i sjukfallet ska långtidssjukskrivning undvikas
- Arbetsfrånvaro innebär förlust av produktivitet
- Anställningsbarheten minskar

Tidig bedömning i sjukskrivningsprocessen

- Vem ska få/behöver rehabiliteringsinsatser?
  - Alla kan inte få, alla behöver inte

Tidig bedömning i sjukskrivningsprocessen

Andel pågående ärenden vid olika sjukskrivningstider,
januari-juni 2010

Tidig bedömning i sjukskrivningsprocessen

”Moral hazard” (moralisk risk)

- Den sjukskrivne kan förväntas ha mer information om sin arbetsförmåga och sina möjligheter att återgå i arbete än handläggaren
- Vissa sjukskrivna föredrar ersättning från sjukförsäkringen framför annan försörjning

Tidig bedömning i sjukskrivningsprocessen

- Forskning

- Effekter av ersättningsvillkoren

- Johansson & Palme (2005), Hesselius & Persson (2007), Larsson (2006), Hall & Hartman (2010)

- Effekter av kontroll

- Hesselius m.fl. (2005), Johansson & Lindahl (2010), ISF (2010)

- Effekter av normer

- Hesselius m.fl. (2009)

- Effekter av sportevenemang och födelsedagar

- Skogman Thoursie (2004), Skogman Thoursie (2007)

Tidig bedömning i sjukskrivningsprocessen

- Effektiva insatser

- Finns inget tydligt empiriskt stöd för att rehabiliteringsinsatser ökar återgången i arbete (Engström m.fl. 2010, ISF 2011)
- Aktiva insatser kan förlänga sjukfrånvaron genom att skapa eller förstärka den sjukskrivnes bild av sig själv som sjuk (Parsons 1978)

Tidig bedömning i sjukskrivningsprocessen

- Inte alls säkert att tidiga insatser leder till lägre sjukfrånvaro och ökad återgång i arbete. Kan bli tvärtom.
- Insatser kan uppfattas som kontroll vilket ökar viljan att lämna ersättning innan insatsen bland vissa sjukskrivna

Effekter av tidiga insatser

- Experiment i sjukskrivningsprocessen 2007
- Effekter av tidigareläggning av Sassam och avstämningsmöte
- Ca 14 000 sjukskrivna
- Effekter på sannolikheten att vara sjukskriven, arbetslös, eller motta sjuk- och aktivitetsersättning (SA, tidigare förtidspension)

Effekter av tidiga insatser

- Inga tecken på ökad återgång i arbete (arbetslöshet)
- Ökad sannolikhet för sjukskrivning på kort sikt
- Ökad sannolikhet för SA på längre sikt (6 mån -)
- Tydligare effekter för arbetslösa än för anställda

Effekter av tidiga insatser

- Handläggarna väljer ut fel personer till insatser, blandar ihop behov av rehabilitering med låga drivkrafter att lämna sjukskrivning
- Arbetslösa har många gånger ekonomiskt att vinna på sjukskrivning framför arbetslöshet
- Rekommendation
  - Särskilj processen för bedömning av behovet av rehabilitering och rätten till SA
  - Enhetligare villkor i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen
  - Mer forskning kring effekterna av rehabiliteringsinsatser